

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 3 kwietnia 2008 r. *

W sprawie C-187/07

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Rechtbank Zutphen (Niderlandy) postanowieniem z dnia 19 lutego 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 kwietnia 2007 r., w postępowaniu karnym

przeciwko

Dirkowi Endendijkowi,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: U. Lõhmus, prezes izby, P. Lindh i A. Arabadjiev (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: H. von Holstein, zastępca sekretarza,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 9 stycznia 2008 r.,

* Język postępowania: niderlandzki.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu D. Endendijka przez J.T.A.M. Mierlo, advocaat,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels i D.J.M. de Grave, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu belgijskiego przez A. Hubert, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu greckiego przez V. Kontolaimosa i S. Charitaki, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez F. Erlbachera i M. van Heezik, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni słowa „uwiązać” („aanbinden”) w rozumieniu dyrektywy Rady 91/629/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. ustanawiającej minimalne normy ochrony cieląt (Dz.U. L 340, s. 28), zmienionej decyzją Komisji 97/182/WE z dnia 24 lutego 1997 r. (Dz.U. L 76, s. 30, zwanej dalej „zmienioną dyrektywą 91/629”).

- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego wszczętego przeciwko D. Endendijkowi za to, że w październiku 2005 r. trzymał cielęta, które były uwięzane niezgodnie z pkt 8 zdanie pierwsze załącznika do zmienionej dyrektywy 91/629/EWG.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

- 3 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 91/629 przewidywał, że cielęta powinny być trzymane albo w grupie, albo w boksach indywidualnych lub „przywiązywane w przegrodach”. Przepis ten znajdował zastosowanie do gospodarstw nowo zbudowanych lub przebudowanych od dnia 1 stycznia 1994 r.
- 4 Dyrektywa Rady 97/2/WE z dnia 20 stycznia 1997 r. zmieniająca dyrektywę 91/629/EWG (Dz.U. L 25, s. 24) nie zmieniła formalnie tego przepisu, lecz dodała nowy ust. 3 do art. 3 dyrektywy 91/629, który stanowi:

„3. Od dnia 1 stycznia 1998 r. stosuje się następujące przepisy w stosunku do wszystkich nowo budowanych lub przebudowywanych gospodarstw oraz do wszystkich oddanych do użytku po tym dniu:

- a) żadne cielę w wieku powyżej ośmiu tygodni nie jest trzymane w osobnym kojcu, poza przypadkiem gdy lekarz weterynarii stwierdzi, że względu na stan zdrowia lub zachowanie zwierzęcia, że należy je odizolować w celu poddania leczeniu.
[...]

[...]”.

- 5 Załącznik do dyrektywy 91/629 w wersji pierwotnej zawierał pkt 8 o brzmieniu następującym:

„Jeżeli używane są pęta [uwięzie], nie mogą one ranić cieląt; należy je regularnie sprawdzać i w razie konieczności poprawiać, tak aby były przez cały czas wygodnie dopasowane. Wszelkie pęta muszą być wystarczającej długości, tak aby cielę mogło się ruszać w sposób określony w [pkt] 7 [tzn. położyć się, odpocząć, wstać oraz oczyścić bez trudności oraz zobaczyć inne zwierzęta]. Pęta muszą być wykonane w taki sposób, by eliminować ryzyko uduszenia lub zranienia zwierzęcia”.

- 6 Motyw piąty decyzji 97/182 ma brzmienie następujące:

„utrzymywanie cieląt na uwięzi stwarza problemy; z tego powodu cielęta hodowane pojedynczo w kocu nie powinny być utrzymywane na uwięzi, a cielęta hodowane grupowo mogą być trzymane na uwięzi jedynie przez krótki okres podczas karmienia mlekiem”.

- 7 Decyzja 97/182 zmieniła załącznik do dyrektywy 91/629, w którym zastąpiła pkt 8 w sposób następujący:

„8. Cielęta nie są utrzymywane na uwięzi, z wyjątkiem cieląt hodowanych grupowo, które mogą być wiązane na okres nie dłuższy niż jedna godzina podczas karmienia

mlekiem lub substytutem mleka. W przypadku stosowania uwięzi, nie mogą one ranić cieląt, są regularnie sprawdzane i w razie konieczności poprawiane, tak aby przez cały czas były wygodnie dopasowane. Wszelkie pęta są wykonane w taki sposób, by eliminować ryzyko uduszenia lub zranienia zwierzęcia oraz aby pozwalały cielęciu na poruszanie się, zgodnie z pkt 7 [tzn. położenie się, odpoczynek, wstanie oraz oczyszczenie siebie bez trudności]”.

Uregulowania krajowe

- 8 Rozporządzenie w sprawie cieląt (Kalverenbesluit, *Staatsblad* 1994, nr 576) nie zawiera definicji terminu „uwiązać”. Jego art. 3 ust. 2 stanowił:

„Cielęta trzymane pojedynczo i cielęta mające więcej niż osiem tygodni przeznaczone na byki opasowe nie mogą być uwiązywane”.

- 9 W uzasadnieniu tego rozporządzenia napisano w tym względzie, że zakaz uwiązywania cieląt trzymanyh pojedynczo stosuje się do „wszystkich kategorii cieląt”.

- 10 Rozporządzeniem z dnia 22 września 1997 r. (*Staatsblad* 1997, nr 478), które weszło w życie w dniu 31 grudnia 1997 r., rozporządzenie w sprawie cieląt zostało zmienione w celu uwzględnienia zmian wprowadzonych decyzją 97/182. Jego art. 2 ust. 1 ma od tej chwili brzmienie następujące:

„Cielęta mogą być trzymane wyłącznie zgodnie z warunkami określonymi w pkt 8 zdanie pierwsze załącznika [do zmienionej dyrektywy 91/629]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 11 Dirk Endendijk, hodowca niderlandzki, jest ścigany za to, że w październiku 2005 r. trzymał 25 cieląt uwiązanych w boksach niezgodnie z pkt 8 zdanie pierwsze załącznika do zmienionej dyrektywy 91/629/EWG.

- 12 Przed sądem krajowym D. Endendijk podniósł, że cielęta trzymane indywidualnie w niezadaszonych boksach o wymiarach 2,50 m na 1,20 m były uwiązane u szyi sznurem o długości około 3 m i że wobec tego nie można uznać, iż były one na uwięzi w rozumieniu pkt 8 zdanie pierwsze załącznika do zmienionej dyrektywy 91/629.

- 13 W tych okolicznościach Rechtbank Zutphen (sędzia policji gospodarczej w Zutphen) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) W jaki sposób należy interpretować pojęcie „uwiązania” w rozumieniu [zmienionej] dyrektywy 91/629/EWG w związku z decyzją 97/182/WE?

2) Czy ma przy tym znaczenie, jaki jest materiał i długość uwięzi oraz cel uwiązania?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 14 Ze względu na ścisłe powiązanie ze sobą obu pytań zadanych przez sąd krajowy należy na nie odpowiedzieć łącznie.
- 15 W pierwszej kolejności należy wskazać, że w celu ustalenia znaczenia słowa „uwiązać” w braku definicji tego pojęcia w zmienionej dyrektywie 91/629 należy odnieść się do ogólnego i powszechnie uznanego znaczenia tego terminu (wyroki z dnia 27 stycznia 1988 r. w sprawie 349/85 Dania przeciwko Komisji, Rec. s. 169, pkt 9, i z dnia 27 stycznia 2000 r. w sprawie C-164/98 P DIR International Film i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-447, pkt 26).
- 16 Następnie należy dodać, że zmieniona dyrektywa 91/629 zakazuje w sposób wyraźny uwiązywania cieląt, jeżeli są one trzymane w indywidualnych boksach. W tym względzie motyw piąty decyzji 97/182 stanowi, że „cielęta hodowane pojedynczo w kojcu nie powinny być utrzymywane na uwięzi”, co stanowi powtórzenie pkt 8 załącznika do zmienionej dyrektywy 91/629.
- 17 Zgodnie z tym ostatnim punktem, jak przypomniano w pkt 7 niniejszego wyroku, „cielęta nie są utrzymywane na uwięzi, z wyjątkiem cieląt hodowanych grupowo, które mogą być wiązane na okres nie dłuższy niż jedna godzina podczas karmienia mlekiem lub substytutem mleka [...]”.
- 18 W konsekwencji nie można przyjąć wykładni, zgodnie z którą cielęta trzymane na uwięzi o długości około 3 m, pozwalającej im na pewną swobodę poruszania się, nie są uwiązane, ponieważ taka swoboda poruszania się nie odpowiada wymogom zmienionej dyrektywy 91/629.

- 19 Z jednej strony bowiem z brzmienia zarówno art. 3 ust. 3 zmienionej dyrektywy 91/629, jak i pkt 8 załącznika do tej dyrektywy wynika, że możliwość uwiązania cieląt dotyczy jedynie cieląt trzymanyh grupowo, a nie cieląt trzymanyh indywidualnie, w odniesieniu do których obowiązuje całkowity zakaz. Ponieważ protokół ze sprawy przed sądem krajowym wspomina jedynie o cielętach trzymanyh w boksach indywidualnyh, wynika z tego, że w tej sprawie nie może być mowy o możliwości uwiązania cieląt.
- 20 Z drugiej strony należy dodatkowo zaznaczyć, że możliwość uwiązania cieląt ma charakter całkowicie wyjątkowy, gdyż dotyczy ona okresów, które nie mogą przekraczać jednej godziny, poświęconych na karmienie mlekiem. Zatem jedynie w tych krótkich okresach wyjątkowo jest dopuszczalne uwiązanie cieląt, przy czym również wtedy w warunkach, w których będą miały zagwarantowaną swobodę poruszania się, tak aby mogły się położyć, odpocząć, wstać oraz oczyścić bez trudności. Mówiąc inaczej, warunki, na które powołuje się oskarżony w postępowaniu przed sądem krajowym w celu wykazania, że zwierzęta nie są uwiązane, to właśnie warunki, jakie powinny posiadać te zwierzęta, kiedy wyjątkowo są uwiązane, co jest możliwe wyłącznie w odniesieniu do zwierząt trzymanyh grupowo, nie odnosi się to więc do cieląt oskarżonego.
- 21 Jeżeli chodzi o okoliczność, że w wersji niderlandzkiej pkt 8 załącznika do zmienionej dyrektywy 91/629 mówi o uwięzi z metalu, posługując się słowem „łańcuchy” („kettingen”), należy wskazać w pierwszej kolejności, że nie zmienia to zakresu wyjątku przewidzianego w tym przepisie, który znajduje zastosowanie jedynie do cieląt trzymanyh grupowo podczas karmienia mlekiem, co nie miało miejsca w przypadku cieląt oskarżonego przed sądem krajowym, trzymanyh, zgodnie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w boksach indywidualnyh.
- 22 W drugiej kolejności należy wskazać, że w żadnym razie rozpatrywany termin nie może być badany jedynie w wersji niderlandzkiej wspomnianego punktu, gdyż przepisy wspólnotowe należy interpretować i stosować w sposób jednolity w świetle wersji sporządzonych we wszystkich językach urzędowych Wspólnoty Europejskiej

(zob. wyroki z dnia 7 grudnia 1995 r. w sprawie C-449/93 Rockfon, Rec. s. I-4291, pkt 28; z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-296/95 EMU Tabac i in., Rec. s. I-1605, pkt 36, i z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie C-280/04 Jyske Finans, Zb.Orz. s. I-10683, pkt 31).

- 23 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sformułowanie użyte w jednej z wersji językowych przepisu wspólnotowego nie może służyć za jedyną podstawę jego wykładni ani też nie można mu przypisywać pierwszeństwa w stosunku do innych wersji językowych. Takie podejście byłoby bowiem niezgodne z wymogiem jednolitego stosowania prawa wspólnotowego (zob. wyrok z dnia 12 listopada 1998 r. w sprawie C-149/97 Institute of the Motor Industry, Rec. s. I-7053, pkt 16).
- 24 W przypadku wystąpienia rozbieżności między różnymi wersjami językowymi tekstu wspólnotowego dany przepis należy interpretować z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego jest częścią (wyroki z dnia 9 marca 2000 r. w sprawie C-437/97 EKW i Wein & Co, Rec. s. I-1157, pkt 42, oraz z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie C-1/02 Borgmann, Rec. s. I-3219, pkt 25).
- 25 Należy stwierdzić, że wersje językowe inne niż wersja niderlandzka w pkt 8 załącznika do zmienionej dyrektywy 91/629 posługują się terminem ogólnym. Przykładowo wersja niemiecka stosuje termin „Anbindevorrichtung” (uwięź), wersja angielska słowo „tether” (postronek), wersja francuska słowo „attache” (uwięź), a wersja włoska „attacco” (wiązanie). To posłużenie się terminem ogólnym jest ponadto logiczne, biorąc pod uwagę po pierwsze ogólny zakaz, o którym przypomniano w pkt 16 niniejszego wyroku, a po drugie wymagany w zmienionej dyrektywie 91/629 komfort zwierzęcia, jeżeli w drodze wyjątku odstąpiono od zakazu uwiązywania cieląt w warunkach przypomnianych w pkt 17 niniejszego wyroku. Termin „łańcuch” okazuje się zatem sprzeczny z celem zamierzonym przez prawodawcę wspólnotowego

- 26 Na przedstawione pytania należy zatem odpowiedzieć, że zgodnie ze zmienioną dyrektywą 91/629 cielę jest uwiązane, jeżeli jest ono na uwięzi, niezależnie od jej rodzaju i długości oraz powodów, dla których zwierzę jest uwiązane.

W przedmiocie kosztów

- 27 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

W rozumieniu dyrektywy Rady 91/629/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. ustanawiającej minimalne normy ochrony cieląt, zmienionej decyzją Komisji 97/182/WE z dnia 24 lutego 1997 r., cielę jest uwiązane, jeżeli jest ono na uwięzi, niezależnie od jej rodzaju i długości oraz powodów, dla których zwierzę jest uwiązane.

Podpisy